

megfoghatlan módon nagy tömegekben léptek fel megelőzőleg, éppen oly tüneményesen el is tűntek s a lerágott egyedek s állabok újra teljesen kizöldültek. Hogy hová lettek a hernyók, a sok esőzés folytán betegségben elpusztultak-e, avagy miután velök egyidejűleg a *Cantharis fusca* ragadozó bogár is nagy mérvben észlelhető volt, ennek estek-e áldozatául, mai napig megállapítanom nem sikerült.

Tudva azt, hogy a hernyók egy része — *Porthesia chry-sorrhoea* — a levelekbe sodorva ott bábozza be magát, más része s különösen a *Taeniocampa pulveranta* a fák tövére vonul, hogy a kéregrepedésekben vagy a moha alatt változzék bábbá, ugy a fák tetején, mint tövén s a talajtakaró alatt mindenfelé keresgéltem őket, de teljesen eredménytelenül.

Ily körülmények között tehát tényleg nem is lehetséges jelenleg ellenök semmit sem tenni.

Hogyha azonban várakozás ellenére valahol rejtőznének akár a fák lombjain, repedéseiben, akár a földön a talajtakaróban vagy ez alatt, nehogy további elszaporodásukra alkalom nyujtassék, a lepkék esetleges röpkülése idején éjjeli tüzeket szándékom fen-tartani; a megtámadott erdőrészekbe pedig legcélszerűbb lenne sertéseket hajtani, hogy a földön lévő bábokat elpusztítsák.

Még azt is megemlítem, hogy szép makktermés ígérkezett s az is teljesen tönkre ment.

Köszönettel volnék azon szaktársaim irányában, a kik meg-mondanák, hogy hová tűnhetett a temérdek hernyó?

Nagy-Sink, 1901. július hó 13.

Craus Géza, m. kir. erdész.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az 1902. évi pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállítás keretében mint VI. főcsoport az erdőgazdaság és vadászat is képviselve lesz. Kivánatos, hogy erdőbirtokosaink az alkalmat felhasználva, minél nagyobb számban vegyenek részt e kiállításon, hogy a rohamosan haladó egyéb gazdasági ágazatok mellett tanu-

ságot tegyünk arról, hogy az erdő gazdaságos kihasználásában és okszerű művelésében sem állt be stagnálás, hanem lüktető élet, tetre kész törekvés észlelhető e téren is. E kiállítások kitűnő alkalmat nyújtanak arra, hogy az erdészetet a maga különféle nyilvánulásaiban az egybegyűlő közönség előtt feltárják és szemlélhetővé tegyék, hogy hazánkban e gazdasági ág mily fontos szerepet tölt be.

A legmelegebben ajánljuk tehát az érdekeltek figyelmébe a kiállítás VI. főcsoportja részéről kibocsátott felhívást, a melyet alábbiakban egész terjedelmében közlünk.

„A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége az 1900. évi november 26-án megtartott szövetségi nagygyűlésén elhatározá, miszerint a *II. mezőgazdasági országos kiállítást az 1902. év szeptember havában Pozsonyban fogja rendezni s e kiállítás körzetébe 14 vármegyét, nevezetesen Pozsony, Nyitra, Bars, Trencsén, Hont, Esztergom, Komárom, Győr, Fehér, Moson, Sopron, Vas, Veszprém és Zala vármegyét* vonta be.

A megalakult rendező-bizottság a kiállítás keretét *hat* főcsoportban állapítván meg, ezeknek egyikét, a VI. főcsoportot, az *erdészeti és vadászati* kiállítás fogja képezni.

Ezen VI. főcsoport rendező-bizottsága, midőn e körlevél útján az érdeklődő közönség becses figyelmét e kiállításra különösen felhívni óhajtja, egyidejűleg lehető részletes tájékoztatást kíván nyújtani a kiállítás körzetébe bevont 14 vármegye területén lakó erdőbirtokosoknak, fakereskedőknek, faiparosoknak és szakembereknek azon teendőkről, melyek ezen kiállítás „erdészeti és vadászati“ csoportjának sikeres rendezéséhez szükségesek s illetőleg részletesen ismertetni kívánja mindazon tárgyakat, anyagokat stb., melyek az „erdészeti és vadászati“ kiállítás keretébe tartoznak.

Az „erdészeti és vadászati“ *collectiv* kiállítás ugyanis 4 alcsoportban fog rendeztetni és magába foglalja

az 1. alcsoport az „erdőművelést“ és ahhoz tartozó ágazatokat;

a 2. alcsoport az „erdőhasználatot, nyers termelést, szállítást, mellékhasználatokat, ipart és az erdészeti építkezést;“

a 3. alcsoport az „erdőrendezést“ s végül

a 4. alcsoport a „vadászatot.“

Midőn tehát % alatt egy részletes „Tájékoztató“ is becsatlunk, melyben felsorolva vannak mindazon tárgyak, anyagok, eszközök stb., melyek alcsoportonkint kiállíthatók volnának, egyidejüleg van szerencsénk mély tisztelettel felkérni, miszerint ezen „erdészeti és vadászati“ kiállításban részt venni s a becsatlott „Tájékoztató“-ban részletesen felsoroltakat szíves figyelmére méltatva, mindazon tárgyakat és anyagokat, melyek beküldésével a tervezett erdészeti és vadászati kiállítást bármely irányban kiegészíteni vagy gazdagítani óhajtaná, az egyidejüleg ide csatlott „Bejelentési ivet“, az illető rovatok pontos kitöltése mellett, részletesen felsorolni s ezen „Bejelentési ivet“ **legkésőbb f. évi október hó 31-ig** „A Pozsonyi II. Mezőgazdasági Országos Kiállítás“ VI. csoport (Erdészet-vadászat) czim alatt (Pozsony, Baross Gábor-ut 7. sz. a.) mulhatatlanul beküldeni kegyeskedjék.

Tisztelettel kérjük továbbá arra is, hogy azon esetben, ha netán ezen kiállításban részt venni nem óhajtana, a küldött „Bejelentési ivet“ kitöltetlenül a fennebbi czim alatt szintén beküldeni kegyeskedjék.

Végül mély tisztelettel megjegyezzük, hogy ezen II. mezőgazdasági országos kiállítás részletes programja s illetőleg tervezete pótlólag fog megküldetni, azonban az „általános tudnivalók“ már most a „Bejelentési iv“ hátlapján, rövid kivonatban ismertette lettek.

Pozsony, 1901. évi május havában.

Kiváló tisztelettel

Lászlóffy Gábor

kir. erdőfelügyelő,
az „erdészeti“ alcsoport elnöke.

Gróf Esterházy Mihály

a VI. főcsoport elnöke.

Neógrády Kálmán

kir. al-erdőfelügyelő,
csoportbiztos.

Erdőörök alkalmazása érdekében. A görgény-szt.-imrei m. kir. erdőőri szakiskola második évfolyamát a folyó év szeptember havával 30 tanuló fogja végezni, a kik az erdőőri szolgálat elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítván, képesítve lesznek

arra, hogy egyéb törvényes kellékek mellett $\frac{3}{4}$ évi gyakorlati szolgálat beigazolásával s a törvényben előirt erdőőri szakvizsga letétele után erdőőri szolgálatot teljesíthessenek.

A tanulók nagy része eddig még alkalmazás nélkül néz a tanfolyam befejezése elé s erről az érdekelt erdőbirtokosokat, a kik ilyen egyéneket óhajtanak alkalmazni, oly ajánlattal értesíti a nevezett szakiskola igazgatósága, hogy kellő tájékozás céljából hozzá intézett megkeresésekre készséggel nyújt mindennemű felvilágosítást.

y.

A szelidgesztenye megtelepítése a Dunántul dombos vidékén. A dunántuli hegyes-dombos vidék általában mérsékeltlen meleg éghajlattal bír.

Talaja a magasabb hegyeket és egyes dombokat kivéve, elég mély, üde és televényes, sok helyen sárga agyag vagy agyagos homok, mely a szőlőművelésre is rendkívül alkalmas.

Ha a talajviszonyokat tekintetbe vesszük s az éghajlati és időjárás viszonyokat figyelemmel kísérjük, be fogjuk látni azt, hogy a dunántuli hegyes-dombos vidék egyes védettebb helyei, de különösen a Vértes-hegység délnek fekvő ellankásodó agyagos dombjai a szelidgesztenye megtelepítésére nagyon kedvezőek, miért is igen ajánlatos volna több helyen egyes értéketlen — kizárólag tűzfát szolgáltató — állabok helyett itt-ott szelidgesztenye-ligeteket létesíteni.

A Vértes alján a régebbi időkben foglalkoztak már a szelidgesztenye megtelepítésével, vagy legalább is kísérletezésképpen ültettek ki egyes példányokat és kisebb ligeteket, mit abból lehet következtetni, hogy itt-ott kisebb ligetek s egyes példányok mai napig is találhatók és igen szépen diszlenek. Ezek körülbelül 50—70 éves szép, egészséges, egyenes növésű törzsek, erős terebélyes koronával, melyek normális esztendőben is elegendő mennyiségű élvezhető, izletes gyümölcsöt teremnek.

Horvátországban és Szlavóniában ugyanilyen talajon igen szép szelidgesztenye-állabok vannak, melyek rendszeresen kezeltenek. Ezek az állabok gyümölcsstermésükkel az erdő jövedelméhez tetemesen hozzájárulnak, mivel jó magtermő esztendőben nagymennyiségű szelidgesztenye kerül eladásra.

A szelidgesztenye megtelepítése különösen ajánlatos volna

olyan védettebb helyen levő erdőterületen, mely legeltetési célra van fentartva, hol a fatenyésztés nem az erdő értékének fokozására, hanem inkább csak arra szolgál, hogy a legelőket némileg beárnyékolja, a nyári nap égető heve ellen megvédje és a legelő állatnak is védelmet nyújtson ugyancsak a forró nyári nap ellen.

A szelidgesztenye csemetéinek egymástól való távolsága leginkább a talajviszonyoktól függ. Ha legeltetési célra szánt területre kerül e fanem, mindenesetre a talajviszonyokhoz képest olyan távolságot kell megállapítani, hogy a legelő vagy kaszáló alatta állandóan fennmaradjon, nehogy a tulságos beárnyékolás a fű növekedését esetleg megakadályozza vagy végkép kipusztítsa.

A szelidgesztenye, mint fényigényes fanem, a beárnyékolást nem tűri, más fanemek társaságában nem diszlik, szemelőtt kell tehát tartani, hogy a kiültetésnél elegendő távolság maradjon az egyes fák között, hogy a későbbi növekedésben egymást ne akadályozzák, mert ez esetben nemcsak a fű pusztul ki a beárnyékolás következtében, de a fának növekedése is sudarasabb, ágtalanabb lesz s ha néhány magot, illetve gyümölcsöt terem is, az is silány, apró és élvezhetetlen.

A kiültetésre szánt csemetéket erre alkalmas helyen (lehetőleg ugyanolyan talajon, mint a kiültetendő terület talaja) csemetekertekben magról neveljük. A csemetéket minden második esztendőben át kell iskolázni egymástól olyan távolságra, hogy egyik a másikat semmiképpen be ne árnyékolhassa. Ezzel a csemete fejlődését, erősbödését elősegítjük, miáltal a kiültetést kevésbé fogja megsínyleni.

Kiültetésre legalkalmasabbak az 5—6 éves suhángok, melyeknek már elegendő erős gyökérzetük és törzsük van.

Nagy gond fordítandó a gödörösásra, melynek a gyökérzethez mérten elegendő mélynek és tágasnak kell lenni, a földet jól meg kell porhanyítani, miért is szokásban van a gödröket a kiültetés előtti őszön megásatni, hogy a fagy az agyagos földet jól megporhanyítsa és a téli hóle a gödröt jól megnedvesítse.

A csemeték, illetve suhángok minden csonkítás nélkül ültetnek ki a gödrökbe s ha nagyok és a szélnek erősen kitett helyen állanak, minden egyes suháng karóval látandó el.

Mivel a szelidgesztenye tudvalóleg igen dus gyökérzetű,

igen alkalmas fánem a mezőgazdasági földek között előforduló oly kisebb parlagok és bozótosok beültetésére, a melyeken, bár jó talajuak, meredek fekvés vagy más okból a mezőgazdasági művelés szünetel s a hol a gyakori záporosók a terepet meg rongálhatják, miből kisebb-nagyobb vizmosások keletkezhetnek. E területeket a létesített gesztenye-ligetek eléggé jövedelmezővé tehetik.

Ilyen helyeken, a mennyiben a szelidgesztenye nem csupán a gyümölcsstermés végett tenyésztetik, a kiültetés zárt is lehet, kisebb-nagyobb ligeteket képezve.

Olyan vidékeken, a hol a nép szőlőműveléssel foglalkozik, igen ajánlatos a szelidgesztenyét sarjerdőüzemre, szőlőkarótermelésre berendezni, mivel kitünő sarjképességénél fogva elegendő mennyiségű sarjat hajt, melyek 4—6 éves korukban már igen szép és erőteljes szőlőkarót adnak.

Lapályos fekvésű nedves talajon azonban a sarjüzem nem ajánlatos, mivel a dus növéssű gyenge sarjak a késői fagyoktól sokat szenvednek.

Boryslawszky László.

Az Erdészeti Rendeleték Tára 1900. évi XX. évfolyama megjelent. Ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjainak 60 fillér, másoknak 1 korona 20 fillér. Megrendelhető az Orsz. Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-u. 10. sz.)

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

A földművelésügyi m. kir. minister az állami kezelésbe vett községi és némely más erdők és kopárterületek kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában a következő erdőtiszteket nevezte ki:

Főerdészekké a IX. fizetési osztály 3. fizetési fokozatában a következő m. kir. erdészeket:

Halász Józsefet (a beszteczei m. kir. erdőigazgatóságához), *Michalus Sándort* (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Korzenszky Antalt* (a m. kir. földművelésügyi ministerium erdészeti főosztályába), *Tompa Kálmánt* (a brassói m. kir. állami erdőhivatalhoz), és *Dömsödy Zoltánt* (a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz).

Erdészekké a X. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába a következő m. kir. erdőszámellenőröket, illetőleg m. kir. erdőszjelölteket:

Braila Illést (a temesvári m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Szécsi* Imrét és *Gruber* Gyulát (a m. kir. földmivelésügyi ministerium erdőszeti főosztályába), *Hyna* Ottót (a trencsényi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Spielhaupter* Györgyöt (a nagyszebeni m. kir. erdőhivatalhoz). *Lábos* Eleket (a zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Lukácsfy* Eleket (a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Nyíri* Dénest (a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Botka* Györgyöt (a balassagyarmati m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Gergely* Tamást (a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Zalai* Lászlót (a balassagyarmati m. kir. állami erdőhivatalhoz), és *Lutonszky* Gézát (a nyitrai m. kir. állami erdőhivatalhoz).

Erdőszjelöltekké a XI. fizetési osztály 3. fizetési fokozatában a következő m. kir. erdőgyakornokokat: *Eördögh* Bertalant (a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Zachár* Lászlót és *Fábián* Bélát (a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Simonek* Gotthárdot (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Juron* Bernátot (a nagyszebeni m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Hepke* Arthurt (a temesvári m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Schmotzer* Jánost (a besztercei m. kir. erdőigazgatóságához), *Novák* Györgyöt (a lipót-szent-miklósi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Koschätzky* Rezsőt (az alsó kubini m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Pálffy* Mihályt (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), és *Wildmann* Kálmánt (a fogarasi m. kir. állami erdőhivatalhoz).

Erdőgyakornokokká a következő káptalani uradalmi erdőgyakornokot, illetve végzett erdőszakadémiai hallgatókat: *Hermann* Jánost (a nagyenyedi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Schmidt* Vilmost (az eperjesi m. kir. állami erdőhivatalhoz), és *Schaller* Kálmánt (a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatalhoz).